

КЊИГА САЖЕТАКА

Међународни научни скуп
ФИЛМ И КЊИЖЕВНОСТ 2.0
Књижевно и филмско – у прошлости, садашњости и
будућности културе

Међународни научни уређивачки одбор скупа „Филм и књижевност 2.0: Књижевно и филмско – у прошлости, садашњости и будућности културе“

др Бојан Јовић, Институт за књижевност и уметност у Београду (директор)
др Норберт Бахлајтнер, Универзитет у Бечу
др Невена Даковић, Факултет драмских уметности у Београду
др Александра Манчић, Институт за књижевност и уметност у Београду
др Татјана Алексић, Универзитет у Мичигену
др Никица Гилић, Филозофски факултет Свеучилишта у Загребу
др Наташа Ковачевић, Источни Мичиген Универзитет
др Слободанка Владив-Гловер, Монаш Универзитет у Мелбурну
др Вук Вуковић, Факултет драмских уметности Универзитета Црне Горе у Цетињу
др Марија Грујић, Институт за књижевност и уметност у Београду
др Кристијан Олах, Институт за књижевност и уметност у Београду
др Владан Бајчета, Институт за књижевност и уметност у Београду

Међународни научни скуп је резултат рада на пројектним задацима у оквиру одељења на Институту за књижевност и уметност у Београду:

Одељење за теорију књижевности и уметности / пројектни задатак „Књижевност у филмској, телевизијској и интернетској култури“;
Одељење за историју српске књижевне критике и метакултуре

Институт за књижевност и уметност, Београд
27–29. новембар 2023.

МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП

ФИЛМ И КЊИЖЕВНОСТ 2.0

КЊИЖЕВНО И ФИЛМСКО – У ПРОШЛОСТИ,
САДАШЊОСТИ И БУДУЋНОСТИ КУЛТУРЕ

Уредници
Марија Грујић
Кристијан Олах

КЊИГА САЖЕТАКА

Институт за књижевност и уметност

Јана М. АЛЕКСИЋ

Институт за књижевност и уметност, Београд
tiamataleksic@gmail.com

ВОЖЊА У ОБА СМЕРА:
ТЕМАТСКО-МОТИВСКЕ И СЕМАНТИЧКЕ
ИНТЕРФЕРЕНЦИЈЕ ИЗМЕЂУ МУРАКАМИЈЕВЕ
ЗБИРКЕ ПРИЧА *МУШКАРЦИ БЕЗ ЖЕНЕ* И
ХАМАГУЧИЈЕВОГ ФИЛМСКОГ ОСТВАРЕЊА
ПОВЕЗИ МЕ

Филм *Повези ме* (*Drive my car, Doraibu Mai Kā*, 2021) снимљен је по мотивима из збирке прича *Мушкарци без жене* (*Onna no inai otokotachi*, 2014) чији је аутор прослављени јапански писац Харуки Мураками. Редитељ Ријусуке Хамагучи (*Ryūsuke Hamaguchi*) заједно са Муракамијем и Такамасом Оеом (*Ōe Takamasa*) потписује сценарио за филм. Иако ово остварење носи наслов уводне приче Муракамијеве збирке, у његов фабулативни ток интегрисани су сижери и наративни сегменти из других проза у овој књизи, попут приче „Шехерезада“ и „Кино“. Збирка прича *Мушкарци без жена* америчког класика Ернеста Хемингвеја била је Муракамијева иницијална инспирација да састави своју збирку. С друге стране, у појединачним причама и у самом филму евидентне су интертекстуалне везе, на пример, са Бекетовом драмом *Чекајући Годоа*, са Чеховљевим драмским комадом *Ујка Вања*, као и референце из западне поп културе, које тематско-мотивски, па и семиотички подупиру приповедање, а што је иначе својствено Муракамијевој поетици. У раду најпре настојимо да расветлимо механизме трансфера из књижевног у филмски медиј и да образложимо на који начин се у филмском језику естетски употпуњује и уцеловљује сегментисани и сендиментисани књижевни предложак. Циљ нам је и да из феноменолошког, психоаналитичког и културолошког угла размотримо видове утицаја наведених релација

облике медија филма; с друге стране, реферирајући се фотографијама на сопствену филмску адаптацију, специјално издање овог романа успоставља метарефлексивну раван о сопственој медијалности.

Тијана Копривица тренутно похађа докторске студије на Институту за славистику Универзитета у Бечу. У свом докторском истраживању проучава интермедијални аспект илустрованих књига поезије југословенске историјске авангарде, односно промену овог аспекта кроз различита издања поменутих књига и импликације те промене. Основне и мастер студије је завршила на Филолошком факултету Универзитета у Бечу, на програму Српска књижевност и језик са компаратистиком (2017), односно на програму Српска књижевност (2018). На Институту за славистику Универзитета у Келну завршила је мастер студије на програму Културна и интелектуална историја између Истока и Запада (*Cultural and Intellectual History between East and West*, 2019). Уређује рубрику Књижевна критика у *Web časopisu za književnost Eckermann*. Преводи са италијанског и енглеског језика.

Лариса КОСТИЋ

Институт за књижевност и уметност, Београд
larisa.kostic@ikum.org.rs; lara_malic@hotmail.com

ПАНОРАМА СЕЋАЊА: КУЛТУРНИ ЖИВОТ БЕОГРАДА КРОЗ ПИСМА И ФИЛМОВЕ ВУКИЦЕ ЂИЛАС

Предмет излагања су живот и рад београдске уметнице, активисткиње и преводитељке Вукице Ђилас на основу њених кућних филмова (*home movies* 1970–199?) и епистолярне грађе која се донедавно чувала у Историјском музеју Србије у оквиру заоставштине Митре Митровић. „Неуморан конзумент културе“ (С. Шијан) и пионирка женске експерименталне кинематографије – још за живота су је сарадници и блиски пријатељи сматрали свестраном и атипичном појавом, неухватљиву у формама својих вишеструких талената. Њени дневнички записи несвакидашњи су пример документарног наслеђа на просторима бивше Југославије. У филмовима, али и писмима које је спорадично размењивала с мајком, појављују се имена многих протагониста интелектуалне и културно-уметничке југословенске сцене – Томислав Готовац, Желимир Жилник, Душан Макавејев, Бата Ченгић, Пуриша Ђорђевић, Карпо Аћимовић Година, Радомир Константиновић, Марина Абрамовић, Младен Стилиновић и други. У кратким секвенцама појављује се и њен вишегодишњи партнер Бранко Вучићевић, а провлаче се и призори из њиховог свакодневног живота и путовања по Ровињу, Паризу, Цириху, Њујорку...

Компаративном анализом визуелне реторике њених филмова и сачуваних писама, успоставља се упечатљив мозаик једног сегмента београдског културног живота од преко двадесет година (од шездесетих до почетка деведесетих).

Лариса Костић (1991) запослена је у Институту за књижевност и уметност у Београду од 2015. године као библи-

отекар-информатичар и истраживач-сарадник. Тренутно је докторанд на Филолошком факултету Универзитета у Београду, модул Култура, где завршава рад на тези „Мемоарска и епистоларна грађа као извор за књижевну историју: архивистичко-документаристички приступ“. У међувремену је радила и као асистент за податке у Дата центру Србија за друштвене науке у периоду од 2015. до 2020. Од септембра 2020. године, члан је редакције научног часописа *Књижевна историја*.

Области интересовања: документарна и архивска грађа, књижевна историја, културна историја, дигитална архивистика.

Јелена КУСОВАЦ

Филолошки факултет Универзитета у Београду
jelena.kusovac@gmail.com

ФИЛМ *БАЈКА* АЛЕКСАНДРА СОКУРОВА: ЗАЧАРАНИ ИСТОРИЈСКИ КРУГ И У ЊЕМУ – МАСА

У овом раду биће речи о интердисциплинарном уметничком приступу у филму *Бајка (Fairytale)* (2022) Александра Сокурова, једног од назначајнијих режисера данашњице. Овај експериментални документаристичко-анимирани филм представља најоригиналније филмско остварење Александра Сокурова, али и стављање тачке на тему живота диктатора, која нам је позната из његових претходних филмова. Монохроматика, цртежи и графика представљају необичан визуелни код за Чистилиште у којем се овог пута срећу Стаљин, Хитлер, Мусолини и Черчил и разговарају пред Вратима о историјском процесу, баналној свакодневици или о својим фантазмима, који су довели (или ће довести) до неопростивих трагедија, погибија милиона људи и нестајања народа. Сокуров комбинује документарну хронику и архивске материјале са анимираним ликовима вођа и тиме ствара застрашујућу атмосферу свеprisутне тираније, испресецане лаконичним и саркастичним репликама „јунака“, али и поставља круцијално питање: да ли смо коначно дорасли да прекинемо ток историје и престанемо да од обичних људи стварамо вође, идоле и диктаторе?

Др Јелена Кусовац је ванредни професор на Филолошком факултету у Београду, где је 2005. године дипломирала (група: руски језик и књижевност), а затим и магистрирала на смеру Наука о књижевности (теза: „Философеме ’бытие’ и ’абсурд’ в пьесе *Елизавета Бам* Даниила Хармса“) 2010. године. Одбранила је докторску тезу под називом „Концептуална уметност Павла Пеперштејна“ (*Концептуальное*

КЊИГА САЖЕТАКА

Међународни научни скуп
ФИЛМ И КЊИЖЕВНОСТ 2.0
Књижевно и филмско – у прошлости, садашњости и
будућности културе

Издавач
Институт за књижевност и уметност
Београд, Краља Милана 2
www.ikum.org.rs

За издавача
др Бојан Јовић

Тираж
100

Штампа
IntСору, Београд

ISBN 978-86-7095-325-3

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

791.3/.4(048)
82.09(048)

МЕЂУНАРОДНИ научни скуп Филм и књижевност 2.0: Књижевно и филмско -
у прошлости, садашњости и будућности културе (2023 ; Београд)

Књига сажетака / Међународни научни скуп Филм и књижевност 2.0:
Књижевно и филмско - у прошлости, садашњости и будућности културе,
Институт за књижевност и уметност, Београд 27–29. новембар 2023. ; уредници
Марија Грујић, Кристијан Олах. - Београд : Институт за књижевност и
уметност, 2023 (Београд : IntСору). - 163 стр. ; 21 cm
Апстракти на више језика. - Тираж 100. - Садржи биографске белешке о
ауторима.

ISBN 978-86-7095-325-3

а) Филм - Апстракти б) Књижевност - Апстракти

COBISS.SR-ID 130800137